

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 53

3/2019

Rekreácia v prírodnom prostredí

Téma rekreácie je v súčasnosti veľmi frekventovaná, zrovnateľná s inými témami ekonomického a spoločenského života človeka. Príbuzné, obsahovo v detailoch odlišné, ale vzájomne nadväzujúce sú ďalšie témy, ako je odpočinok, relax, rehabilitácia, dovolenka, turizmus, cestovný ruch a pod. Všetky súvisia s rekreáciou (znovuobnovením, posilnením) telesného a duševného zdravia človeka, s poznávaním, vzdelávaním, zážitkom, budovaním rodinných a medziľudských vzťahov. Súčasné pracovné a životné tempo spôsobuje nadmernú záťaž a stres, ktoré je možné eliminovať práve prostredníctvom rekreačných aktivít. Rekreácia sa preto dnes chápe ako zdravotný, sociálny, kultúrny, ale aj ekonomický fenomén človeka a spoločnosti. Úzko sa spája s nárastom voľného disponibilného času mimo zamestnania a s dostatkom nevyhnutných finančných zdrojov. Významná je aj intelektuálna vyspelosť človeka, ktorý si viac alebo menej uvedomuje potrebu a významnosť rekreácie pre telesnú a duševnú kondíciu jeho organizmu, všeobecné zdravie a kvalitu života.

Rekreácia a oddych majú svoje historické zázemie už vo filozofii života starých gréckych a rímskych kultúr. Novodobá rekreácia, turizmus a cestovný ruch sa dnes budujú na vedeckých princípoch. Tie na jednej strane exaktne hodnotia pozitívne vplyvy a benefity rekreácie na ľudský organizmus, na druhej strane širokú ponuku ekvivalentov prírodného prostredia, ale aj artefaktov kultúrneho zázemia rekreačného priestoru či cieľenej destinácie. Rekreácia je teda objektom výskumu, vzdelávania, organizovaného manažmentu, reklamy, popularizácie, sociálnej podpory a reálnej praxe. K najhodnotnejším fenoménom prírodného prostredia na rekreačné ciele patria komplexy nenarušených lesov s majestátnymi stromami, bohatou flórou a faunou, ale aj mohutnosťou horských masívov so skalnými bralami a prírodnými výtvormi. Rozsiahle jazerá a rybníky, horské bystriny a veľké rieky, pereje a vodopády, ale aj blahodarná morská voda s atraktívnymi plážami v celom subtropickom pásme Zeme, tvoria atraktívne priestory a vyhľadávané rekreačné destinácie. Z kultúrneho prostredia k najhodnotnejším patria objekty a stavby historickej i novodobej architektúry, ale aj historické a novodobé parky, ktoré sú tvorivými dielami modifikovanej prírody a ľudských artefaktov. Rekrečné aktivity ponúka dnes príroda, mesto, dedina, ale aj agrárny sektor vidieckej krajiny.

Rozrastá sa tiež spektrum rekreačných aktivít. K tradičným, často národným, napr. prírodné a kultúrne dedičstvo, gastronómia, folklór, pribúdajú nové, atraktívne a motivačné, hlavne zo zahraničia. Veľký dôraz sa dnes kladie na aktívne pohybové činnosti, ktoré majú vysoký efekt na podporu zdravia a rozvoj osobnosti človeka, napr. chôdza, beh, plávanie, cyklistika.

Podľa rôznych štatistík takmer 70 % obyvateľstva sa zúčastňuje na rekreačných aktivitách rôzneho typu. Rekreácia je reálny fenomén tak pre užívateľa (klienta), ako aj pre poskytovateľa služieb. Je aj objektom spoločenskej komunikácie tak v oblasti plánovania, ale aj zhodnotenia a zdieľania zážitkov z dovolenky. Rekreácia je neoddeliteľnou súčasťou života človeka a nášho životného prostredia. Predložené príspevky aspoň čiastočne priblížia čitateľovi aktuálnosť, životnú významnosť, ale aj zložitosť tejto tematiky.

Obsah

J. Supuka, M. Bihuňová, M. Totkovič: Rekreačný potenciál a rajonizácia cestovného ruchu na Slovensku.....	131
M. Pichlerová: Les, turizmus a pocit pohody (<i>well-being</i>).....	139
D. Zahradník, M. Banaš, J. Švajda: Monitoring návštevnosti v manažmentu chránených území České republiky.....	147
J. Martinek, P. Klučka: Rekreace a cykloturistika.....	153
E. Apfel: Drevený vodný žlab v doline Rakytovo pri Dolnom Harmanci – významné lesnícke miesto ako potenciál na rekreáciu a vzdelávanie..	158
M. Bihuňová: Rekreácie a voľný čas mestského človeka.....	164
N. Levandovskaja, J. Kolečka: Antropogenní ovlivnění historicko-kulturních dendrologických prvků lázeňského města Soči (Rusko).....	172
L. Jurík: Problémy rekreácie pri vodných nádržkách a jazerách.....	177

Kontakty

J. Čech: O efektívnej úrovni znečistenia životného prostredia.....	181
L. Lachman, B. Šerá, K. Pavličková: Biologické invazy nepůvodních druhů do krajiny.....	186

Aktuality

J. Fialová: Rekreace a ochrana přírody...	190
--	-----

Ján Supuka

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 53

3/2019

Recreation in the natural environment

Recreation is currently a very frequent topic, seriously challenging the topics of economic and social life in importance, because it is interconnected with lifestyle necessities such as rest, relaxation, rehabilitation, holidays and tourism. All these are linked with recreation's unique ability to restore and strengthen human physical and mental health, cognition, education, experience and also in building strong family and interpersonal relationships. Today's pace of life and work brings excessive load and stress, but this can be largely eliminated through recreational activities. This is the major reason recreation is widely acknowledged as a health, social, cultural and economic phenomenon for both man and society.

While recreation is closely associated with the increase in free time away from work and sufficient financial resources, it is dependent on intellectual maturity to be fully aware of the need and importance of recreation for the physical and mental state of the human organism, general health and quality of life. Moreover, healthy recreation and relaxation have their historical roots in the cultural philosophy of ancient Greek and Roman life.

Modern recreation, however, is now built on scientific principles. These accurately evaluate the positive effects and benefits of recreation on the human organism and ensure a wide range of natural environment beauty and artefacts in the cultural background of the recreational area or targeted destination. Recreation has therefore become a serious object of research, education, organised management, advertising, popularisation, social support and actual practice.

The most valuable phenomena of the natural environment for recreational purposes include complexes of undisturbed forests with majestic trees, rich flora and fauna and the towering expanse and beauty of the mountain massifs with all their rock crutches and natural creations. The large lakes and ponds, mountain streams and long rivers, waterfalls and beneficial sea water with attractive beaches throughout the Earth's sub-tropical zone also create the most attractive areas and sought-after recreational destinations. In addition, the most valuable cultural environment contains objects and buildings of historical and modern architecture, and also historical and modern parks which are creative works of modified nature and human artefacts. In this way, recreational activities are offered by nature, town, village and the agrarian sector of the rural landscape.

Moreover, the spectrum of recreational activities continues to grow. In addition to the traditional recreation associated with our national natural and cultural heritage, gastronomy and folklore, many new, attractive and motivating recreation activities have entered our life, especially those from abroad. While great emphasis is still placed on active physical health by walking, running, swimming, skiing, skate-boarding and cycling, the imported challenging adventure holidays provide exciting and risk-taking activities which have a beneficial effect on both physical and psychological health promotion and human personality development.

National statistics identify that almost 70% of the population participate in recreational activities of various types, and while recreation is a real phenomenon for both the user (client) and the service provider, it is also an object of social communication in the planning, evaluating and sharing of holidays.

Finally, recreation is, and must be, an integral part of human life and our environment, and this Journal edition has selected submitted articles which will bring the reader up to date on the importance of recreation for healthy lives, and it also contains articles which explore the vast complexity of this topic.

Ján Supuka

Contents

J. Supuka, M. Biľušová, M. Totkovič: A Recreation Potential and Tourism Zoning in Slovakia.....	131
M. Pichlerová: Forest, Tourism and Well-Being.....	139
D. Zahradník, M. Banaš, J. Švajda: Visitor Monitoring in the Protected Area Management of the Czech Republic.....	147
J. Martinek, P. Klučka: Recreation and Cyclotourism.....	153
E. Apfel: Wooden Water Channel in the Valley of Rakytovo by Dolný Harmanec – Unique Forestry Monument with Potential for Recreation and Education.....	158
M. Biľušová: Recreation and Leisure Time of the Urban Society.....	164
N. Levandovskaja, J. Kolečka: Anthropogenic Impact to the Cultural and Historical Dendrological Objects of the Health Resort Town Sochi (Russia).....	172
E. Jurík: Recreational Problems for Water Reservoirs and Lakes.....	177

Contacts

J. Čech: About Efficient Level of Environmental Deterioration.....	181
L. Lachman, B. Šerá, K. Pavličková: Biological Invasion of Alien Species into the Landscape.....	186

News

J. Fialová: Public Recreation and Landscape Protection.....	190
--	-----